

آیده بردفعه ترکیه و فرانسیزجه اولاراق نشر ایدیلیر
مجموعه عثمانیه واسلامیه در

مندرجات :

زده مسکی صوبور	ح . ر .
کوستاو لوبون	ع . ج .
تله یزه ده قلوبس	...
روسیا احوالی	« « «
حکمدار و ادبیات	آلفیهری
روح نسا	ع . بدرخان
جمعه سلامغنده دینامیت	...

جنوره : ۱۹۰۵

حکمدار و ادبیات

مبحث

۲

فساد اخلاق دن آریلمازم کورون ادبیات
بوفسادک آری می یوقسه سببی می در .

لاکن ، نه دیدم ؟ آزداها ، بوتون محررلرده ، (قانون
Caton) عقل و حکمتک بولونماسنی طلب ایده جکدم ،
بونا ، عین زمانده ، کندیسندن بحثا خلاف :

Benicte non bene parmula ()*

دیش اولان ذاتک آهنکی ، ظرافت اسلوبی علاوه
ایتمه لرینی ایسته یه جکدم . بر محاربه ده قالقانی بر ایش
اولماسیله اکلن او قدیم روما آلابی خطینندن بحث
ایدیورم . بوحال ، عادتاً بو کونکی اخلاق و عاداتمه
کوره ، برضابطک ، ییدیکی طوقاتی ، کوزلجه مراتب
برشعده ذکر ایتمه سی کیبی در .

نوع بشردن آریلما یان هانکی حکم قضا ایله ، آئی
سویله مکله آئی یایماق هان هیچ بر زمان برلکده کیمه مک
لازم کلیور ؟ صنایع نفیسه نک ، حریتک ، فضیلت

(*) بن شرف و حیثیتی بی پک بهالی صامدام .

هوراس — کتاب ۲ ، مقامه ۷

عسکریه و فنونک ، ثروت و اخلاقک عین زمانده
شکوفه دار اولدیغنی یالکیز (آته) کوردی : حاصل
کلام ، بر قاچ زمان ائساننده اوخاک ممتاز اوزدرنده هیچ
برشی اکسیک اولمادی . لاکن ضد شیلرک خالق ی اولان
بوخیره آز دوام ایتدی . دبدبه ، ذوق ، صناعتلر غلبه
چالیدی ؛ حریت ، اخلاق و جسارت آزار آزار غائب
اولدی . بونده ، دیکر بوتون شیلرده اولدیغنی کیبی ،
(روما) ، (آته) نک ، رقیبی اولدی ؛ لاکن هیچ
بر زمان (آته) یی کچمده دی . ادبیات و صناعات
(روما) ده عادتاً عادی بر حدود ایچنده قالدی و هپ
بردن بوتون بومنیاتی جمع ایده بیلدیکی زمان اولمادی .
لسانی هیچ تصفییه ایتمده دی ، (سیسه رون Cicéron) دن
(قاتول Catule) دن ، (هوراس Horace) دن و
(Virgile) دن اول ظریف محررلرله مالک اولمادی
و بونلرک ظهورنده ، روما ، فضائل وطن پرورانه مک
یاواش یاواش منطقی اولدیغنی کوردی ؛ فجر نیران نمای
اسارت یوکسلدی ، ادبیات و صناعاتک ترقیات ابتدائیه سی
تنویر ایتدی . خلاصه کلام (اوکوست) عصرینک
محررلری ، که عصرلرینه آتون دوری اقبی ویرمشلردی ،
جمهوریت ایچون دمیر دوری محررلری ، و ، زنجیر
جمهوریتک اعمالجی لری اولدی لر . فقط نسوانی بر
رخاوتی ، عزم و غیرتک ضیاعی ، فکرلرک سفلیتینی ،
أسارت محبتی و وطنک اونوتولماسنی ، خودپرستلیکی ،
حقیقه بویوک هیچ بر مقصد اصلا پرورده ایتمکسزین بر
سر ایده خوف و رجا آراسنده یاشاماق احتیاجنی حصوله
کتیرن سبب بونازک و مکمل محررلری اولدی لر ؟
یاخود ، بالعکس بومکمل و ظریف محررلره ، بوتون
بوشیلر می وجود ویردی ؟

بولوندیغمز اقوام ایچون مکمل درلر یا خود مکمل کورونورلر : لاکن (قانون) ک ، (نهئی یوس) ک ، (لوقرهس) ک زمانده اهالی و بو بویوک آدملر بالذات کندی اثرلرینه (هوراس) ک و (ویرژیل) ک اثرلرینی ترجیح ایدرلرمی ایدی ، بونی بزه کیم تأمین ایده بیلیر ؟ شبهه سز ، (لوقرهس) ک (ویرژیل) ه بکزه تیلهمه یه چکنی ادعا ایتیه کیمسه حسارت ایده مز : لطافت ، آهنگ ، دلبری اشعار نقطه نظرلرندن بو ایکی صاحب قلم آراسنده موجودیتی تسلیم اولونان فرق عظیمی نهیه عطف ایتلی ؟ متأخرین ، طرز بیانک نزاکته ، دییه جکار ؛ قدما ایسه بوفرقی ، فساد اخلاق و عاداته ، ذکالک حیثیتاً تنزلنه ، شوکت و نفوذک تأثیر ساریسنه عطف ایتلی در ، دییه جواب ویریرلردی .

هر حالده دعوای مجرد سرد و مدافعه ایتک امانده اولمادیغمدن شونی قبول ایده رم ، که ایجه لکه ظرافته متعلق شیلرده بویکی آثار ایله اشتغال و الفت معناد اولان ذوق نازین احبابنک ایجه و ظریف بولدینی شی نازک و ظریف اعتبار اولونا بیلیر ، یا خود اونلرک ، کندیلرینه یکی شیلر کشف ایتدیرن ، اک خفیف آناتی تفرس ایتدیرن حس لرینه مراجعت ایدیلرک حکم اولونور . اگر وحشی بر قوم سفلی نک رئیس ی ، قومی بر تهلمکه قطعیه ایچنده کوره رک بر مدافعه جزم پرورانه یه ، برصوت نومیدانه یه سوق ایتک ایسته سه ایدی ایشی کمال سادکی ایله آکلاتان شوکله لردن باشقا کلمات استعمال ایتهمه سی لازم کلیردی : « ایشته دشمن لرکر کافه ازمانده بویله حرکت ایتدیلر ؛ ایچمزد بر تک کیمسه یوق درکه یاباباسی ، یار قارداشی ، یار اولادی بودشمنلر

بر محررک مزیتی ، هر شیک مزیتی کیبی ، یالکز انسان لک افکارنده موجود و قائم در : و بر اثره انفس نظریله باقیلماسی ، بر اثره بویله بر مکافات استحصال ایتهمه سی سببلرینی ایکی قسمه آیراراق دیرم که بر محررک مزیت اساسیه سی ، یعنی حقیقت دن و وضوح و قوت افکاردن متحصصل مزیتی آنجاق بر در . بالعکس افکارینک صورت تبلیغنده قائم اولان مزیتی ، دنیاده موجود اولمش اولان ، الیوم موجود اولان و آییاً موجود اولاجاق اولان دورلرک عددی ، حکومتلر آراسنده کی فرق ، و اقوامک ، ایچنده بولونا بیله جکی احوالک انواعی قادر متعدد منظره لر آلتنده نظر اعتباره آینا بیلیر . فی الحقیقه ، اوزون بر مدت یاشایان ملت لک کافه سی ، شکل حکومت و عرف و عادت ایله برابر بلاغت لرینک ده دکیشدیکنی کورمشلدر ، بر صورتلکه بر عصرده اک زیاده جالب تقدیر و حرمت اولان بر محرر ، دیگر بر عصرده کولونج و مستعجب عد و تلقی اولونمش در . لاتینجه پک آز بیلیندیکی ، قدرت و نضارت ی پک آز حس اولوندینی حالده ، آنجاق (اوکوست) ک عهد حکومنده اک یوکسک درجه تکمله واصل اولا بیلدیکی تأمین اولونیور و بوتأمین ده قصور ایدیلیمور .

بر مثال ده زمان اخیردن آلماق ایچون سویله یورم : معلوم دکل می در ، که حقیقت حالده هیچ بر زمان حر اولمامش اولان فرانسه لر ، اک بویوک محرر لرینی ، اک زیاده استبداد ایله اسیر قیلینمش اولدوقلری زمانده ادراک ایتشلدر . (اوکوست) و اون دور دنجی (لوی) دوری محرر لری ، معاصر لری قادر اسیر و بلکه ده اونلردن زیاده فاسد الاخلاق اولوب افرادندن

طرفند اولدورولش اولماسین ؛ اکر قوت و جبارتجه اولنرک فوقه چیقمازسه ق بزی اولدوره جکبار ، اموالیزی ضبط ایده جکبار ، چوقوقارمزنی منزله اُسارت سورویه جکبار ، قاریلرمنک ناموسنی یایمال ایده جکبار ، اولنری مغلوب و محو ایتک یاخود جمله اولمک ؛ بزم ایچون انتخاب ایدیلجه جک باشقا یول یوق در »

بوسوزلر و بونا مشابه دیگر نطقلر یاخود داها آز بلیغ اولانلری ، باربار تسمیه ایتدیکنر اقوام ایچون کمال بلاغت اولور و اکر زیاده امنیتله مقصده واصل اولاجاقده بودر .

لاکن ، متمدن برملتده بر قوماندان ، عسکرلرینی تهییج ایتک ایسترسه عینی شیرلی داها اوزون اولاراق داها زیاده کریده تعبیرات ایله سویله مه سی اقتضا ایدر . جبارت لرینی ایقاپ ایچون بیک استعاره یه مراجعت ایدر ؛ اوللا اولنره قتل عام لرک ، غارت لرک ، متهور بر غالبک تجاوزات و مظالمک مدهش لوحه سی تصویر ایدر ؛ صوکر ا ، نخر آور تشبیهلر قوللانا راق ، بر غلبه یی تعقیب ایدن شان و ظفر لری ، صالحک نتایج مسعوده سی ، و حریت ی احاطه ایدن بوتون ایلکلری اولنره کوسته ریر . بر قوم منور پک نزاکتله حسن ایتدیکنندن آز شدله حسن ایدر ؛ اونی تحریک و تهییج ایتک ایچون اوج ویا دورت قات فضله سوز سویله مک و تشبیهلری دکیشدیر مک لازم در . منور فقط اُسیر بر قوم رئیس لرینک ، ایراد نطق ایتهلرینه لزوم یوق در . زیرا اولنردن سوزله استحصال اولونور برشی قالمامشدرکه اونی زور داها زیاده امنیتله قبول ایتدیرمش استحصال ایتش اولماسین . باربار یاخود هنوز نیم وحشی یاخودده متمدن بر قومده ایستر حر اولسون ایستر اولماسین ،

باشقا بر احتراض او یاندیر ماق ، هر آرزو اولوندو قجه ، ایش عینی صورده واقع اولور . برده بونوع بلاغته مظفری توجیه ایتک ایسته سه یدک بوتوجیهک سبب موجب آنجاق شویله دیهرک کوسنه ریردک ؛ حواسمک نزاکتی بزه بویله حسن ایتدیر یور ، بزی بویله دوشوندور بیور ، یعنی تحسنا تمک کثری ، اعضامزی نقصان و ضعفه اوغرا تمشدر . متمدن بر ملت منسوب بر خطیب ، قابا بر قوم قارش ی ایراد مقال ایتسه جان صقار ، او یوشدورور ، سوزلرینی آکلا تاماز ، نطقی هیچ تقدیر اولونماز و بناء علیه هیچ بر تاثیر حاصل ایتز . بالعکس منور الافکار بر قوم ایراد نطق ایدن صنعتسز ، هنرسز ، فقط احتراض لی و آتشین بر خطیبک ایتسه ، برلسان بسیط ایله عرض ایدیلن حقیقتک قوت یکنانه سی سایه سنده ، داها زیاده مظهر موفقیت اولماسی ممکن در ؛ ساده لک ، باخصوص حادّه صنعت دن کجیر ایش اولمادینی وقت ، بودر جهلره قادر حائز عظمت در ؛ ساده لکه منحصر ا طبیعتک الهام ایتدیکی بوشکل سربست ایله ، صنعت ، اوعظمت و قوتی ، ذاتاً حصوله کثیره مز . بوتون بوشیلردن شونی استنتاج ایده رم ، که بزم ویردیکنر معنا ایله و متمدن ، معارف دیده ، قورقاق ، فاسد الاخلاق ، کویشک ، قادیلاشمش و هان عموماً مملوک و منقاد اقوام حاضره ایله مناسبتی اعتباری ایله ادبیاتک تکمیلی آنجاق اُسارت دن متولد سکون و راحت ایچنده موجود اولابیلیر . لاکن قدیم یونانی لرک احیا ایتدیکلری یولده ادبیات ، عرفان و ظرافتی آز اولسه ده تمایله حر اولان بر قوم فطین نزدینه داها پارلاق اولاراق عودت ایده بیلردی ، داها دایر اولاراق

روی ارض ده هیچ بر زمان کور و لمه مش بر صورتیه ،
تکرار شعشعه دار اولوردی . ادبیات ، ایشه اوزمان ،
بر نوع امتیاز و بلندیه کسب مظهریت ایدردی ، بو
کمال و بلندی ایشه آنجاق عمومک نظرینه طبیعی بر قوت
و وضوح و آزکات ايله عرض ایدلمش ، ناقابل انخنا
حقیقت دن تولد ایده بیلیردی . صنعت خطابت ، او
زمان ، اولماسی لازم کلدیکی کی اولوردی یعنی فضائل
اخلاقیه و سیاسییه انسانلره تعلیم ایتک صنعتی
اولوردی . تاریخ و شعر وقایع معظمه یی ، مشروع
محبت لری ، دوستلق فدا کارلغی ، شفقت پدرانه یی ،
الهلرک نعمتی حکایه و تصویر ایتیه انحصار ایدردی ؛
فلسفیه کلینجه ، بوقوم حرر آراسنده مقبول عقائد
دینیه و منا هیچ سیاسیه ايله متحد اولاراق ، فکرنرک
سلامتی ، اخلاق و عاداتک صفوتی ، قوانینک حکیمانه
اولماسی محافظه و تحقیق ایتکدن باشقا بر مقصده مالک
اولازدی . (مابعدی وار)

فکرنده عمومأ متحد الرأی . حالبوکه قیزلرده بالخاصه
حیثی برارکک زوجیه سی و آناسی اوله بیلیمک اوزره
تربیه ایدلمش اولمازسه هیچ برشی یاپیلاماز و یاییسه بيله
بی اساس و بی قرار اولمش اولور . بوفکر بندن و یا
عصر مزک ، افکار باطله صاحی ، برکیمسه سی طرفندن
دکدر . « مادام دوره موزا » نک ۱۸۲۴ سنه سنده
یازیلان اثرنده (وطنپرور اولان قادین) و (وطنپرور
ارککلرک بر جمعینده) عنوانلری آلتنده قادینه ترتب
ایدن وظیفه حقنده الیعالی مطالعات و تفکراتی بولورسکر
بوقادینک صاغلام و متین عقل و ذکاسنه بوقدر شرف
بخش ایده بيله جک باشقه هیچ برشی بیلورم . بوکاده
سبب چونکه اوزم اووقدن بوآنه قدر کشف و مشاهده
ایده بیلدیکمز احوالی یعنی عصرنده جریان عظیم ملی
قارشی کلک ایستین مقاومت و ممانعت و اهیه نیک روحی
همبزمی بولونان قادینلر اولدق لری یک یاقیندن اوله رق
رأی العین کوردی و صاحب عقل و وجدان بر قادین
وظائف مدنیه و وطنیه ده ارککلر کی معلوماتلی اولدینی
تقدیرده زوجنه نه قدر بیوک برمسند اوله بيله جک
بالتجربه بیلوردی .

امدی ارککلره اولدینی نسبتده قادینلره ده صنوف
جمعیت بشریه یی بر برینه تقریب و هیئت اجتماعیه نیک
صالح و مسالمتی تأمینه خادم اوله بيله جک برمسئولیت
وجدانیه و تعاون متقابله تربیه فکریه سی و یرمک احباب
ایدر . الیوم پیش نظر مزه وضع اولونان بونجه
مسائل مهمه یی و ازان جمله حقوق نسوان مسائلی
ارکک کندی کندینه فصل ایده مز . بوبایده قادینلره
عقل سلیم اوزره مشاوره و مذاکره ایتک اقتضا ایدر .
یوقسه سعی و عملی یک چیرکین وضعیف بخش بر

روح نسا

مترجمی

مؤلفی

ماریون

دلیقانلیلرمزدن آواز جنک و ساز مراقلیسی و زینت
شخصیه سنه حصر فکر ایدر کنتجیلر دکل فقط کلمه نیک
هیئت اجتماعیه نیک عموم طبقه اتنده افاده ایتدیکی معانی
ایله بالخاصه صاحب حیت وطنپرور ارککلر یتشدرمک